

Strategische Visie Defensie 2025

Bijlage D - Kwartierplan

DEFENSIE

.be

Kwartierplan

Overeenkomstig punt 9 van de Strategische Visie 2025 is deze bijlage toegevoegd na goedkeuring door de ministerraad van 20 maart 2026 (kennisgevingspunt 6).

a. Inleiding

Deze bijlage geeft een overzicht van de huidige militaire kwartieren en beschrijft hun verwachte evolutie tegen 2035 op basis van de principes voor de evolutie van het vastgoedpatrimonium van Defensie.

Het Kwartierplan is een instrument dat moet zorgen voor samenhang tussen de doelstellingen van de Strategische Visie enerzijds en de inrichting en evolutie van de bestemming van militaire sites en kwartieren in België anderzijds.

Het Kwartierplan heeft niet tot doel de uit te voeren bouwwerkzaamheden of de planning daarvan in detail te beschrijven. Deze taak wordt vervuld door het infrastructuurplan (Infra Business Plan – IBP), dat zal worden opgesteld ter uitvoering van het Kwartierplan.

De infrastructuursector wordt gekenmerkt door relatief lange doorlooptijden, of het nu gaat om het zoeken naar een geschikte locatie, het onderzoeken van de behoeften, het sluiten van contracten of de uitvoering. Het is dan ook van cruciaal belang om te kunnen uitgaan van een langetermijnvisie die gebaseerd is op stabiele principes.

b. Actuele situatie

Het Kwartierplan 2021 legde de nadruk op een optimalisering van de geografische spreiding van de kwartieren en hun samenstelling (eenheden binnen die kwartieren). Het voorzag met name in de bouw van nieuwe kwartieren (Kwartieren van de Toekomst) in gebieden met een geringe militaire aanwezigheid, zoals de provincies Oost-Vlaanderen en Henegouwen. Gezien de geopolitieke ontwikkelingen en de opkomst van nieuwe dreigingen die in deze strategische visie worden beschreven, moet het huidige kwartierplan worden aangepast aan de oriëntaties en beginselen van deze nieuwe visie.

c. Evolutie van het Kwartierplan

1) Uitgangspunten voor de opmaak van het kwartierplan

Gezien de lange doorlooptijd en de moeilijk te beheersen risico's die gepaard gaan met het verwerven en herbestemmen van nieuwe sites, werd maximaal gebruik gemaakt van sites in eigendom van Defensie. Dit sluit eventuele aankopen niet uit, zoals bijvoorbeeld het Kwartier van de Toekomst in Charleroi, waarvoor in 2021 al de eerste stappen zijn gezet en waarvoor een akkoord bestaat over de aankoop en voorbereiding van de terreinen.

De sites waarvoor nog geen behoefte werd vastgesteld voor de periode 2026-2034 beschreven in de Strategische Visie worden behouden als strategische reserve voor verdere evolutie van de behoeften na deze termijn. Zij kunnen ook ter beschikking worden gesteld van de defensie-industrie of van andere derden in het kader van de maatschappelijke verankering.

Binnen het actuele patrimonium werden de sites geïdentificeerd met voldoende groeipotentieel voor huisvesting van het personeel en het materieel in overeenstemming met de capacitaire opbouw voorzien in de Strategische Visie. Bestaande eenheden werden zoveel mogelijk behouden op hun

huidige locatie. Nieuwe kazernes worden maximaal voorzien voor nieuwe, nog op te richten eenheden. Aangezien de militaire aanwezigheid in het Westen van het land actueel beperkt is, wordt in het Kwartierplan voorrang gegeven aan de ontwikkeling van in die regio gelegen beschikbare sites.

2) Evolutie van de kwartieren horizon 2030-2034

Globaal evolueert Defensie met het nieuwe Kwartierplan van 41 actieve sites waarvan 36 sleutelkwartieren in 2025 naar 54 actieve sites waarvan 49 sleutelkwartieren in 2034. De bestaande kwartieren en basissen worden verder uitgebreid. Een sleutelkwartier is een kwartier dat beschikt over eigen territoriale steun middelen; Van een sleutelkwartier kunnen onderkwartieren afhangen die gesteund worden door het sleutelkwartier.

De nieuwe sleutelkwartieren zijn voornamelijk sites die reeds eigendom zijn van Defensie en waarvan enkele in uitvoering van vorige kwartierplannen werden gesloten, maar nog niet werden verkocht. Voor elk van de kwartieren wordt de hoofdfunctie vermeld. Deze hoofdfunctie kan aangevuld worden met een of meerdere nevenfuncties. Zo zullen er in een diverse kwartieren verspreid over het land eenheden van de territoriale reserve worden voorzien.

Deze legislatuur wordt gestart met de ontwikkeling van volgende sleutelkwartieren en oefensites om ze te voltooien horizon 2034:

- 1) Charleroi: Kwartier van de Toekomst Zuid met gemengde bezetting voor een gevechtseenheid, een logistieke eenheid en een afdeling van de cybermacht.
- 2) Berlaar: logistiek kwartier, sinds vorig jaar opnieuw in gebruik genomen voor een logistieke eenheid en voor de opvang van doortrekkende troepen (Enablement). De Enablement -functie zal op termijn worden overgenomen door het kwartier Kievermont te Geel.
- 3) Ieper: wordt opnieuw in gebruik genomen voor een logistieke eenheid.
- 4) Helchteren: wordt opnieuw in gebruik genomen voor een logistieke functie.
- 5) Glons: wordt opnieuw in gebruik genomen in het kader van de weerbaarheid en voor verdere groei post 2034.
- 6) Vliegveld Ursel (Aalter): wordt de thuisbasis van een luchtverdedigingseenheid.

Overeenkomstig het Federaal Regeerakkoord en de Beleidsnota Defensie van 24 april 2025 werd het dossier van het Kwartier van de Toekomst Noord in Oost-Vlaanderen herbekeken en voorzien te Aalter (Vliegveld Ursel) i.p.v. Geraardsbergen.

Uit een studie bleek dat zowel Geraardsbergen als Aalter geschikt zijn voor het Kwartier van de Toekomst Noord. De politieke keuze viel destijds op Geraardsbergen, wat lokaal op veel weerstand stuitte en waarvoor onteigening en aanpassing van het gewestplan noodzakelijk waren. In tegenstelling tot Aalter beschikt Geraardsbergen immers niet over een militair domein. Operationalisering van Geraardsbergen wordt daardoor moeilijker, met een onzeker tijdsverloop, terwijl Aalter dankzij het bestaan van de militaire site en centrale ligging een logischere keuze vormt. Mobiliteit en de aanwezigheid van een landingsbaan vormen bijkomende strategische troeven. Om die reden werd de optie voor Aalter gelicht. De verdere uitwerking zal gebeuren in nauw overleg met alle stakeholders waaronder de lokale besturen, het Agentschap Natuur en Bos natuurverenigingen en buurtbewoners. Hierbij zijn naast de operationele behoefte ook duurzaamheid, de mobiliteit, de leefbaarheid en natuurbehoud belangrijke criteria. Het publiek toegankelijke Drongengoedbos wordt niet geïmpacteerd. De toepasbaarheid van het concept van

de toekomst zal worden onderzocht, rekening houdend met de operationele en veiligheidsvereisten.

De school voor de opleiding van het personeel van de luchtverdedigingseenheden zal in Bevekom worden geïnstalleerd.

- 7) Burcht (Fort Sint-Marie): verlaten kwartier met toegang tot de Schelde, voorzien voor een eenheid Marinefuseliers. Dit kwartier met beperkte bezetting zal voor haar territoriale steun afhangen van het kwartier Luitenant Victor Thoumsin te Burcht.
- 8) Munitiedepots: verschillende mogelijkheden worden onderzocht voor bijkomende stockage in het kader van de weerbaarheid, voor een grotere en beter gespreide munitieopslagcapaciteit. De studie houdt o.a. rekening met stockagecapaciteit, geografische spreiding en staat van de beschikbare infrastructuur. Naast extra stockage op bestaande locaties worden ingebruikname van bijkomende sites overwogen:
 - a) Arendonk: voormalig munitiedepot, nog in eigendom van Defensie met uitzondering van het administratief kwartier dat werd verkocht.
 - b) Sugny: voormalig NAVO Munitiedepot waarvoor gesprekken lopen met de huidige eigenaar, de gemeente Vresse-sur-Semois
 - c) Zutendaal: Defensie onderzoekt in samenspraak met de daar aanwezige Amerikaanse strijdkrachten of het munitiedepot op het domein van het vliegveld van Zutendaal deels terug in gebruik kan worden genomen
- 9) Goetsenhoven: voormalig militair vliegveld, waarvoor gesprekken lopen voor aankoop met de huidige eigenaar, stad Tienen. De vliegveldfunctie wordt bewaard en het kwartier wordt voorzien als uitbreidingsmogelijkheid van sterk bezette kwartieren te Beauvechain en Heverlee en later ook voor een standplaats van een Medische steuneenheid.
- 10) Vliegveld St Hubert: wordt voorzien voor een logistieke eenheid.
- 11) Geel: wordt voorzien voor Enablement en voor een logistieke eenheid.
- 12) Vliegveld Moorsele: wordt voorzien voor een logistieke eenheid en voor verdere groei post 2034
- 13) Lessive: voormalige RTT-site waarvoor gesprekken voor verwerving lopen met de huidige eigenaar, met als doel de site uit te bouwen als een tactisch trainingscentrum dat virtuele realiteit capaciteiten zal bevatten.

Volgende kwartieren, in het vorige kwartierplan voorzien voor sluiting, worden eveneens behouden als sleutelkwartier:

- 1) De basis Koksijde blijft behouden en wordt een gemengd kwartier voor gebruik door Lucht- en Landeenheden.
- 2) Het Marine kwartier te St Kruis wordt behouden in het kader van Enablement en logistieke functie.

3) Geleidelijke sluiting van de asielcentra op militaire domeinen

Het Federaal Regeerakkoord preciseert dat ons opvangnetwerk al jaren onder druk staat en dat het onaanvaardbaar is dat de verzoekers om internationale bescherming op straat slapen. We moeten tegemoetkomen aan onze opvangplicht, maar moeten eveneens maatregelen nemen om de druk op

de opvang aanzienlijk te verminderen. Daarom stellen we alles in het werk om de asielinstroom fors en structureel te verminderen en bouwen we, in een later stadium, eens deze maatregelen hun effect hebben gehad, het opvangnetwerk van asielcentra gradueel en gevoelig af.

We voorzien altijd in voldoende bufferplaatsen om fluctuaties te beheren. Bij dit afbouwen verdwijnt prioritair de hotelopvang en daarna geleidelijk de opvang van asielzoekers in individuele huizen en appartementen via de OCMW's (LOI's). Kwetsbare profielen worden opgevangen in kleinschalige, collectieve centra met aangepaste begeleiding.

Rekening houdend met dit akkoord zal nagegaan worden, in volle coördinatie met Asiel en Migratie, in welke mate de sluiting van deze bestaande asielcentra in de militaire kwartieren gerecupereerd kunnen worden teneinde een deel van de verhoging van de effectieven van Defensie te kunnen absorberen.

4) Strategische reserve- en gedeelde kwartieren

De terreinen of gebouwen in kwartieren die als strategische reserve worden behouden, kunnen volledig of in medegebruik ter beschikking worden gesteld aan de Defensie-industrie of andere derden, wanneer dit een aantoonbare meerwaarde voor de Defensie oplevert.

In elke provincie zijn mogelijkheden geïdentificeerd in de volgende kwartieren: Koksijde en Moorsele (Provincie West-Vlaanderen); Fort Brosius en Fort van Kruibeke (Provincie Oost-Vlaanderen); Fort Kapellen, Vliegveld Weelde en Brasschaat (Provincie Antwerpen); Depot Hoksent en Vliegveld Brustem (Provincie Limburg); Melsbroek en Tienen-Vissenaken (Provincie Vlaams-Brabant); regio Ath (Provincie Henegouwen); Nijvel en Beauvechain (Provincie Waals-Brabant); Namen - Polygone de Sart-Hulet (Provincie Namen); Elsenborn (Provincie Luik); Vliegveld St-Hubert (Provincie Luxemburg).

In de kwartieren te Peutie (Provincie Vlaams-Brabant) en te Rocourt (Provincie Luik) is de Defensie-industrie reeds actief in medegebruik. Daarnaast zullen bepaalde belangrijke activiteiten voor Defensie eveneens blijven plaatsvinden op andere sites die geen eigendom zijn van Defensie, zoals te Redu in de domeinen *Cyber* en *Space*.

5) Andere elementen

1) Uitbreiding hoofdkwartier Evere

De groei van Defensie heeft ook een groei van de staf tot gevolg. Een deel van de site van het voormalig NAVO-hoofdkwartier, aangrenzend aan het nieuwe hoofdkwartier in aanbouw, wordt voorbehouden voor een uitbreiding van dit hoofdkwartier.

2) Oefenterreinen

Gezien de toename van de effectieven stijgt de druk op de beschikbare oefenterreinen die vandaag voornamelijk in het Oosten van het land gelegen zijn. Tijdens de huidige regeerperiode zal gezocht worden naar bijkomende oefenterreinen, hetzij door verwerving, hetzij via samenwerkingsakkoorden met de eigenaars. Voorrang wordt gegeven aan terreinen in het Westen van het land om de trajectduur van de eenheden tot de oefensite te beperken en de trainingsoutput te verbeteren. Een terrein in de omgeving van Ghlin, of een andere plaats in Henegouwen, zou een oplossing bieden voor zowel de kwartieren in het Noordwesten als deze in het Zuidwesten van het land. Daarnaast worden mogelijke opportuniteiten voor verwerving van terreinen te Lessive (ex-RTT site) en te Namen (reeds verkocht perceel van militaire site te Sart-Hulet) onderzocht.

3) Bijkomende kwartieren op te verwerven sites

Met voorliggend Kwartierplan wordt de militaire aanwezigheid structureel beter gespreid over het grondgebied. Door de oprichting van de kwartieren te Aalter, Charleroi, Moorsele, de heropening van het kwartier te Ieper en de uitbouw van de bestaande kwartieren in Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen en Henegouwen stijgt de militaire aanwezigheid ten Westen van de as Antwerpen/Brussel van 14 % van de effectieven naar zo'n 22,5% van de militairen, daar waar deze regio 40% van de bevolking telt.

De spreiding kan in de toekomst bijgevolg verder geoptimaliseerd worden door de verwerving van nieuwe terreinen en de bouw van nieuwe kwartieren in regio's met nog proportioneel lagere militaire aanwezigheid en rekruteringspotentieel, met name in Henegouwen en Oost-Vlaanderen. Deze bijkomende kwartieren zullen de groei mogelijk maken van Defensie na 2034.

In dat kader heeft Defensie de site van het vliegveld van Cerfontaine, in de omgeving van het meer van de l'Eau d'Heure geïdentificeerd als een mogelijke locatie, waarvan de aankoop voor 2035 in detail zal worden geanalyseerd, voor de dan op te richten zware brugslag eenheid. In Henegouwen wordt een terrein gezocht om er een nieuw kwartier te installeren teneinde er een luchtverdedigingseenheid (*Long Range*) te plaatsen. Aanvullend zal ook worden onderzocht of in Diest de paracommandocapaciteit zou kunnen worden uitgebreid.

De onderzoeken worden onverwijld nog deze legislatuur aangevat.

4) Zoals vermeld in de Strategische Visie zal, gezien het strategische belang van het von Karman Institute for Fluid Dynamics (VKI), actief worden gestreefd naar nauwere samenwerking met Defensie. In dat kader onderzoekt Defensie of het opportuun is om van de VKI-site te Sint-Genesius-Rode opnieuw een militair kwartier te maken.

5) Defensie zal vanaf 2028 in nauwe samenspraak met de Federale Politie mede gebruik maken van de trainingsmogelijkheden die het Kwartier Westakkers te Sint-Niklaas biedt, en zal in dat kader de uitbouw van het nieuwe tactische trainingscentrum in dat kwartier cofinancieren.

Appendix I: lijst van de sleutelkwartieren

Nr	Plaats	Naam kwartier (Kw)	Hoofdfuncties	Opmerking
1	AALTER	Vliegveld URSEL	Luchtverdediging	Gereactiveerd kwartier
2	AMAY	Camp Adjt BRASSEUR	Directe steun Land	
3	ARENDONK	DBW HAUPTMUNITIONDEPOT	Logistieke steun	Gereactiveerd kwartier Afhankelijk van analyse mogelijkheden Arendonk-Sugny-Zutendaal
4	ARLON	Camp Gen BASTIN	Gevechtsfunctie Land	
5	BEAUVECHAIN	Vliegbasis LtCol Avi Ch. ROMAN	Luchtmachtbasis	
6	BERLAAR	OLt Baron ZUYLEN VAN NYEVELT	Logistieke steun	Gereactiveerd kwartier
7	BERTRIX	Aérodrome BERTRIX et 260 Cie Mun + depot Mun	Logistieke steun	
8	BRASSCHAAT	BRASSCHAAT WEST	Directe steun Land	
9	BRUSSEL	KMS	Vorming	
10	BURCHT	FORT ST MARIE	<i>Force protection</i>	Gereactiveerd kwartier Hangt af van Kw 1Lt THOUMSIN
11	BURCHT	1Lt V. THOUMSIN	Directe Steun Land	
12	CHARLEROI	Kwartier van de toekomst Charleroi	Gevechtsfunctie en logistieke Steun Land	Nieuw kwartier
13	DOORNIK	Gen Baron RUQUOY en ST JEAN	Vorming	
14	ELSENBORN	Place et Camp d'ELSENBORN	Vorming – oefenterrein	
15	EUPEN	SLt ANTOINE	Vorming	
16	EVERE	Koningin ELISABETH	Commando- Staf	
17	FLAWINNE	SLt THIBAUT	Gevechtsfunctie Land	

<i>Nr</i>	<i>Plaats</i>	<i>Naam kwartier (Kw)</i>	<i>Hoofdfuncties</i>	<i>Opmerking</i>
18	FLORENNES	Base aérienne Jean OFFENBERG	Luchtmachtbasis	
19	GAVERE	Kapt vlieger DE HEMPTINNE	Gevechtsfunctie Land	
20	GEEL	KIEVERMONT	Logistieke Steun	Gereactiveerd kwartier
21	GLONS	Site Radar CRC GLONS	Directe steun	Gereactiveerd kwartier
22	GROBBENDONK	DEN TROON	Logistieke steun	
23	HELCHTEREN	HELCHTEREN	Logistieke steun	Gereactiveerd kwartier
24	HEVERLEE	Cdt DE HEMPTINNE	Gevechtsfunctie en directe steun Land	
25	HOUTHULST	BOS VAN HOUTHULST + STEENSTRAAT	Directe steun	
26	IEPER	1ste wachtmeester LEMAHIEU Albert	Logistieke steun	Gereactiveerd kwartier
27	KLEINE BROGEL	Vliegbasis GenMaj VI DU MONCEAU DE BERGENDAL (KLEINE BROGEL)	Luchtmachtbasis	
28	KOKSIJDE	Vliegbasis Adjt VI F. ALLAEYS	Gemengd kwartier Lucht - Land	
29	LEOPOLDSBURG	Garnizoen LEOPOLDSBURG	Gevechtsfunctie Logistieke steun Diensten Land Vorming – oefenterrein	
30	LESSIVE	Voormalige RTT-site LESSIVE	Vorming – oefenterrein	Nieuw te verwerven Kwartier
31	LOMBARDSIJDE	Kamp van LOMBARDSIJDE	Gevechtsfunctie en directe steun Land	
32	MEERDAAL	MEERDAALBOS	Directe steun	

Nr	Plaats	Naam kwartier (Kw)	Hoofdfuncties	Opmerking
33	MARCHE-EN-FAMENNE	Camp ROI ALBERT	Gevechtsfunctie Logistieke steun en diensten Land Vorming – oefenterrein	
34	MELSBROEK	GROENVELD	Luchtmachtbasis	
35	MARCHE-LES-DAMES	LtGen ROMAN et Camp WARTET	Vorming	
36	MOORSELE (KORTRIJK)	Vliegveld van MOORSELE	Logistieke steun	Gereactiveerd kwartier
37	NIJVEL	Cdt Avi DONY	Medische steun	
38	NOH	Koningin ASTRID	Medische steun	
39	OOSTENDE	Marinekazerne Bootsman JONSEN	Vorming	
40	PEUTIE	Maj HOUSIAU	Logistieke steun en diensten Vorming	
41	ROCOURT	Maj IFM DUFOUR	Logistieke steun	
42	SCHAFFEN	OLt DEVIGNEZ	Vorming	
43	SINT KRUIS	Luitenant-ter-zee Victor BILLET	Logistieke steun	
44	SINT TRUIDEN	Kol VI RENSON	Vorming	
45	SPA	LtGen Jacques DE DIXMUDE + Plaines d'exercices	Gevechtsfunctie Land	
46	St HUBERT	Aérodrome de St HUBERT	Logistieke steun	Gereactiveerd kwartier
47	TIELEN	Kapt Pierre GAILLY	Gevechtsfunctie Land	
48	TIENEN	Vliegveld (voormalig) GOETSENHOVEN	Logistieke steun	Gereactiveerd kwartier
49	ZEEBRUGGE	Marinebasis ZEEBRUGGE	Marinebasis	

DEFENSIE

.be